

- Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Övriga nämnder
Förvaltning

Program för kommunens inköps- och upphandlingssystem

Fastställt av kommunfullmäktige 2020-05-13 § 77, Redaktionell ändring 2023-04-04 till följd
av kommunfullmäktiges antagande av Program för hållbarhet 2022-10-06 § 237

Inköps- och upphandlingsprogram

Detta program, jämte rutin för kommunens inköps- och upphandlingsverksamhet, innehåller de huvudprinciper som skall gälla för Jönköpings kommun totala inköpsbehov och upphandling av varor, tjänster och entreprenader.

Jönköpings kommun – en upphandlande enhet

Jönköpings kommun är en upphandlande enhet och det är av principiell betydelse att marknaden och dess leverantörer uppfattar kommunen som en och samma organisation. Krav, villkor och förhållningssätt ska vara lika för alla kommunens verksamheter.

Syfte

Programmet är ett styrande dokument för upphandlingen i Jönköpings kommun och ska tillämpas av kommunens nämnder och förvaltningar som ett komplement till gällande lagstiftning.

Programmet anger kommunens övergripande förhållningssätt och de hänsynstaganden som ligger till grund för de krav som ställs på leverantörer och föremålet för upphandlingen.

Övergripande förhållningssätt

Upphandlingen ska baseras på en helhetssyn som är till nytta för hela kommunen.

Upphandlingar genomförs alltid med en förutbestämd utvärderingsgrund av följande;

- *Bästa förhållande mellan pris och kvalitet* eller
- *pris*.

Med utvärderingsgrunden *bästa förhållande mellan pris och kvalitet* kan förutom pris också andra kriterier utvärderas som är kopplade till det som ska upphandlas. Det kan ge större möjligheter att köpa varor, tjänster eller entreprenader utförda med högre prestanda. Utvärderingsgrunden har sina fördelar när kriterier kan preciseras och värderas, om till exempel:

- det finns en osäkerhet om marknaden kan leverera en vara, tjänst eller en entreprenad med högre prestanda än preciserade obligatoriska krav
- förfrågningsunderlaget innehåller tidsbestämda utförandevillkor och kommunen ser fördelar i att leverantören uppfyller dessa exempelvis redan från avtalsstart
- där flera faktorer vägs samman till lägsta kostnad exempelvis genom analys av kostnadseffektivitet eller livscykelanalys.

Vid utvärderingsgrunden *pris* är det bara priset som utvärderas. När denna utvärderingsgrund används ställs krav i form av obligatoriska krav, förutsatt att kraven har koppling till det som upphandlas. Det anbud som uppfyller alla krav och har det lägsta priset vinner kontraktet.

Företrädare ska uppträda affärsmässigt och opartiskt. Kommunen ska verka för en bestående marknad med väl fungerande konkurrens och skapa förutsättningar för mindre leverantörer att lämna anbud. Jönköpings kommun ska uppfattas som en attraktiv kund som genom avtalstrohet, korrekta affärsmetoder samt värdeskapande samarbete, uppnår högsta prioritet hos sina leverantörer. Härigenom säkras hög leveransservice och kostnadseffektivitet.

Socialt ansvarsfull upphandling

Jönköpings kommun ska bedriva en socialt ansvarsfull upphandling och ska i samtliga skeden av upphandlingsprocessen iaktta sociala hänsyn. Sociala hänsyn tar sig uttryck i de sociala krav som ställs på leverantörer och föremålet för upphandlingen. Kraven avser arbetstagares rättigheter, jämställdhet, tillgänglighet, rättvis handel, sysselsättningsmöjligheter, social integration och socialt företagande.

Arbetstagares rättigheter

Den personal som arbetar med att utföra offentligt upphandlade kontrakt ska så långt det är lagligt möjligt tillförsäkras rättigheter enligt följande:

- *Arbetsmiljö*

I syfte att främja en god arbetsmiljö och förebygga arbetsskador och ohälsa ska kommunen ställa krav på att leverantören har ett arbetsmiljösystem i enlighet med arbetsmiljölagstiftningen.

- *Arbets- och anställningsvillkor i enlighet med svenska kollektivavtal*

I syfte att främja sund konkurrens och sunda arbetsvillkor ska kommunen om det är behövt vid direktivstyrda upphandlingar ställa krav på att leverantören ska erbjuda personalen arbets- och anställningsvillkor vad gäller lön, semester och arbetstid i enlighet med svenskt centralt kollektivavtal. I fall som bedöms proportionerligt och riskbedömning är gjord kan nämnd besluta om ytterligare tillämpning och krav i enlighet med svenskt centralt kollektivavtal. Förutsättningen för att ställa krav motsvarande svenskt centralt kollektivavtal är att de går att fastställa och tillämpas i hela Sverige.

- *Grundläggande rättigheter i arbetslivet*

Kommunen ska ställa krav på att grundläggande rättigheter i arbetslivet respekteras vid tillverkning av de varor som upphandlas. Kraven bör utformas med ledning av de hållbarhetskriterier som upphandlingsmyndigheten anger för respektive produktområde.

- *Jämställdhet*

Kommunen skall följa CEMR-deklarationen artikel 12 och har ett ansvar att främja jämställdhet när den fullgör uppgifter och skyldigheter i samband med upphandling och kontrakt rörande varor, tjänster och bygg- och anläggningsentreprenader. I likhet med vad som varit fallet om kommunen själv hade tillhandahållit tjänsten, ska kommunen säkerställa att anlitade entreprenörer i sin tur säkerställer alternativt främjar jämställdhet.

- *Tillgänglighet*

Kommunen ska säkerställa att de varor, tjänster och bygg- och anläggningsentreprenader som upphandlas är tillgängliga för alla användare. Särskilt ska användare med funktionsnedsättning beaktas.

- *Rättvis handel*

Kommunen ska verka för en rättvis handel och därmed bidra till förbättrade arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer genom att välja Fairtrade märkta produkter eller motsvarande. Kommunen har ambitionen att kontinuerligt leva upp till kriterierna och kraven för diplomeringen Fairtrade city avseende följande:

- Rättvis handel
- ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling
- Aktivt informationsarbete
- Utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

- *Sysselsättningsmöjligheter*

I samband med upphandling bör kommunen vidta sysselsättningsfrämjande åtgärder i syfte att öka sysselsättningen i kommunen. Åtgärder ska utformas i enlighet med gällande lagstiftning och kan inkluderas i form av villkor avseende exempelvis utbildning, praktikplatser samt åtgärder avseende långtidsarbetslöshet.

- *Social integration och socialt företagande*

Kommunen ska verka för att främja ökad social integration av utsatta grupper i samhället. En aktiv dialog med sociala företag ska syfta till att öka deltagandet av sociala företag i kommunens upphandlingar. Krav bör formuleras på ett sådant sätt, att viktiga mervärden kan tas till vara och att kommunen inte försvårar för leverantörer att lämna anbud.

- *Idéburet offentligt partnerskap*

Jönköpings kommun har en positiv inställning till att ingå idéburet offentligt partnerskap (IOP), förutsatt att initiativet kommer från förening eller organisation och att en marknad inte bedöms finnas för tjänsten. Eftersom lagen om offentlig upphandling då inte är tillämplig kan ett IOP, som tillför ett mervärde i den kommunala verksamheten, användas.

Initiativ och idéer från organisations- och föreningslivet ska uppmuntras och kommunens nämnder och verksamheter ska upprätthålla en god dialog med civilsamhället. För ytterligare information hänvisas till kommunens policy för idéburet offentligt partnerskap (Ks/2017:418).

Miljöanpassad upphandling

Jönköpings kommun köper årligen varor, tjänster och entreprenader stora belopp varje år. Miljökrav i samband med den offentliga upphandlingen är marknadsdrivande och ett viktigt verktyg för att nå de globala målen om en hållbar utveckling, Sveriges generations mål och de 16 nationella miljömålen.

Program för hållbarhet i Jönköpings kommun 2022-2030 är kommunens samlade program för arbetet med Agenda 2030, vilket innefattar både social-, ekonomisk- och miljömässig hållbarhet. Arbetet med hållbara inköp och miljökrav i upphandling tar sin utgångspunkt i detta program.

Miljökrav och eventuella utvärderingskriterier i en upphandling behöver formuleras utifrån varje unik upphandling och dess miljöpåverkan. Miljökraven ska prioriteras och formuleras utifrån stadskontorets upprättade rutin för miljökrav i upphandling

Rutinen för miljökrav i upphandling beskriver på vilket sätt miljökrav kan ställas i Jönköpings kommuns upphandlingar. Den beskriver arbetet generellt men även mer ingående inom vissa områden, såsom minskad klimatpåverkan, cirkulär ekonomi, transporter, entreprenader och kemikalier.

Hållbara transporter

Kommunen skall i samband med upphandling och när det är proportionerligt enligt upphandlingslagstiftningen ställa krav på Fair Transport eller motsvarande. Tjänsten skall utföras av åkeriföretag som följer lagenliga krav vad gäller trafiksäkerhet, utsläpp och arbetsmiljö och öppet redovisar och arbetar för ständiga förbättringar.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen är enligt gällande reglemente kommunens centrala organ för upphandlingsverksamheten. Det ankommer på kommunstyrelsen att leda och samordna upphandlingsverksamheten så att kommunens ekonomiska och övriga intressen tillvaratas.

Upphandling av bygg- och anläggningskontrakt samt närliggande tjänster som hör till projekt och ej kan avropas på ramavtal såsom arkitekttjänster, ingenjörs- och konstruktionstjänster m.m. hanteras utav respektive nämnd.

Upphandlingsavdelningen

Stadskontorets upphandlingsavdelning är kommunstyrelsens verkställande organ. Upphandlingsavdelningen ansvarar för strategisk samordning av kommunens inköpsbehov och ska bistå kommunens olika

nämnder och förvaltningar i upphandlingsprocessen.
Upphandlingsavdelningen tecknar för varor och tjänster samtliga förvaltningsövergripande ramavtal.

Verksamheten

Verksamheten beslutar om anskaffning inom ramen för sitt verksamhetsområde i enlighet med de begränsningar som anges i rutin för kommunens inköp och upphandling. I upphandlingsärenden svarar respektive förvaltning för att erforderligt samråd med facklig organisation, skyddsombud eller annan berörd part sker. Vid upphandling i samarbete med upphandlingsavdelningen ska berörd förvaltning beskriva krav, kriterier, funktion och annan information relevant för upphandlingen.

Inköp, avrop och uppföljning

Inköpsprocessen innefattar planering, upphandling, avrop, leverans, fakturahantering och uppföljning. Anskaffning av varor och tjänster ska i första hand ske genom avrop från upphandlade ramavtal.

Enhetliga beställningsrutiner och samordnad varudistribution ska säkerställa en effektiv varuförsörjning för Jönköpings kommun. Kommunens gemensamma E-handelssystem skall användas där det är möjligt. Om avtal saknas ska ny upphandling göras. Ansvarsfördelning för avtalsuppföljning framgår av Stadskontorets rutin för inköp- och upphandling.

Mutor

Hänvisning till gällande lagstiftning inom området samt kommunens program mot mutor.